

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Α' Γενικού Λυκείου

Σάββατο 20 Απριλίου 2019 | Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

- A.** Και, όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί μήπως οι δημοκρατικοί, αφού κάνουν επίθεση, καταλάβουν αμέσως με αιφνιδιαστική έφοδο τον ναύσταθμο και τους εξοντώσουν, βάζουν φωτιά στα σπίτια που ήταν ολόγυρα στην αγορά και στα σπίτια όπου κατοικούσαν πολλές οικογένειες, για να μην υπάρχει οδός προσέγγισης (στον ναύσταθμο), χωρίς να λυπούνται ούτε τα δικά τους ούτε τα ξένα σπίτια, με συνέπεια και πολλά πράγματα εμπόρων να καούν εντελώς και η πόλη να κινδυνεύσει να καταστραφεί στο σύνολό της, αν φυσούσε (έσπρωχνε) άνεμος τη φωτιά με κατεύθυνση προς αυτή (την πόλη).

Και αυτοί, όταν σταμάτησαν τη μάχη, καθώς και τα δυο στρατόπεδα απείχαν από πολεμικές ενέργειες, βρίσκονταν τη νύχτα σε επιφυλακή.

ΘΕΜΑ Β

B1.

Στη συγκεκριμένη μάχη, που γίνεται ανάμεσα στους δημοκρατικούς και τους ολιγαρχικούς Κερκυραίους, νικούν οι δημοκρατικοί. Αυτό συμβαίνει λόγω της αριθμητικής τους υπεροχής (*χωρίων τε ισχύι*), λόγω της κατάληψης των πλέον καίριων θέσεων από αυτούς (*πλήθει προὔχων*) και λόγω της συμβολής των γυναικών στη μάχη αυτή (*αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκίῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον*).

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Πιο συγκεκριμένα, οι δημοκρατικοί, όπως αναφέρεται σε προηγούμενο κεφάλαιο, είχαν καταλάβει τα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης της Κέρκυρας, από όπου μπορούσαν να δουν τις κινήσεις των αντιπάλων καλύτερα και να τους αντιμετωπίσουν με μεγαλύτερη επιτυχία, καθώς θα είχαν πλεονεκτική θέση και θα ήταν για αυτούς πιο εύκολο να πετύχουν τον στόχο τους. Επίσης, κατείχαν το Υλλαϊκό λιμάνι, το οποίο υπερτερούσε σε σχέση με το λιμάνι του Αλκίνου, που κατείχαν οι ολιγαρχικοί.

Παράλληλα, οι δημοκρατικοί είχαν εξασφαλίσει αριθμητική υπεροχή ύστερα από την προσχώρηση πολλών δούλων σε αυτούς. Στους δούλους αυτούς προσέτρεξαν αμέσως μετά την ήττα τους στην πρώτη τους μάχη με τους ολιγαρχικούς και τους έπεισαν να τους βοηθήσουν, υποσχόμενοι σε αυτούς ελευθερία. Παρά το γεγονός ότι και οι ολιγαρχικοί είχαν κάνει την ίδια κίνηση, οι δούλοι πήραν το μέρος των δημοκρατικών, με τους οποίους βρίσκονταν εγγύτερα ιδεολογικά και κοινωνικά.

Τέλος, η τολμηρή συνδρομή των γυναικών των δημοκρατικών Κερκυραίων σε αυτές τις κρίσιμες ώρες της μάχης συνέβαλε αποφασιστικά στη νίκη τους. Ο Θουκυδίδης προβάλλει ιδιαίτερα τον ενεργό ρόλο των γυναικών στη συγκεκριμένη σύγκρουση, καθώς και την ψυχραιμία και την τόλμη που αυτές επέδειξαν. Πράγματι, οι γυναίκες θορυβούνται και δεν υπομένουν συνήθως εύκολα τους πολεμικούς κινδύνους. Έχουν, δηλαδή, αμυντική αντοχή και όχι επιθετική ορμή. Εντούτοις, όταν απειλούνται τα αγαπημένα τους πρόσωπα ή, όπως συμβαίνει εδώ, η πατρίδα τους, δείχνουν τόλμη, που υπερβαίνει τη γυναικεία τους φύση.

Όλα τα παραπάνω οδήγησαν σε συντριπτική νίκη των δημοκρατικών Κερκυραίων, οι οποίοι αναπτέρωσαν με την νίκη αυτή το ηθικό τους και ανέκτησαν τις δυνάμεις που είχαν χάσει στην προηγούμενη μάχη.

B2.

Το βράδυ που ακολούθησε αμέσως μετά τη μάχη δημοκρατικών και ολιγαρχικών Κερκυραίων, οι δύο αντίπαλοι απείχαν από τις εχθροπραξίες, αλλά βρίσκονταν σε αυστηρή επιφυλακή, καθώς ο ένας φοβόταν τον άλλο και ο εμφύλιος δεν είχε κριθεί ακόμα. Τότε το κορινθιακό πλοίο που μετέφερε τους Λακεδαιμονίους πρέσβεις και οι μισθοφόροι που ήρθαν να βοηθήσουν τους ολιγαρχικούς έφυγαν κρυφά.

Συγκεκριμένα, πρόκειται για το κορινθιακό πλοίο που μετέφερε τους πρέσβεις των Σπαρτιατών και έδωσε το έναυσμα για τη γενίκευση της προηγούμενης σύγκρουσης (3.72.2). Οι Κορίνθιοι απεσταλμένοι και οι μισθοφόροι, μόλις είδαν ότι η

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

σύγκρουση εξελίσσεται υπέρ των δημοκρατικών, έφυγαν κρυφά από την Κέρκυρα (η πρόθεση **ὕπο** του ρήματος **ὕπεξανήγετο** δηλώνει ακριβώς τον κρυφή φυγή), φοβούμενοι μήπως συλληφθούν και αιχμαλωτιστούν και αυτοί από τους νικητές δημοκρατικούς.

Η αποχώρησή τους, φυσικά, εξηγείται, γιατί είδαν ότι η σύγκρουση εξελισσόταν υπέρ των δημοκρατικών και φοβήθηκαν μήπως συλληφθούν. Έτσι, γίνεται φανερός ο ρόλος των «προστατών» και της έμμισθης στρατιωτικής υποστήριξης, καθώς η συμπαράσταση που αυτοί προσφέρουν δεν στηρίζεται σε ιδανικά και, για αυτό, δεν αγωνίζονται με πάθος για αυτά.

Φυσικά, η φυγή τους θα επέδρασε δυσμενώς στους ολιγαρχικούς, αφού αυτοί, άλλωστε, είχαν ηττηθεί στις συγκρούσεις και έξω από την πόλη και μέσα σ' αυτήν. Θα κλόνισε το ηθικό τους και θα μείωσε την αγωνιστική τους διάθεση, με αποτέλεσμα να περιέλθουν σε κατάσταση απόγνωσης. Εξάλλου, είχαν τη συναίσθηση ότι διέπραξαν πραξικόπημα, δολοφονώντας δημοκρατικούς ηγέτες και πολίτες, ανατρέποντας τη νόμιμη εξουσία, καταλύοντας την ελεύθερη λειτουργία του θεσμού της βουλής και της εκκλησίας του δήμου και σκοτώνοντας συμπολίτες τους.

B3.

Στο διδαγμένο κείμενο από μετάφραση που δίνεται προς εξέταση παρουσιάζονται κάποιες από τις συνέπειες του εμφύλιου πολέμου ανάμεσα στην Αθηναϊκή και την Πελοποννησιακή Σύμμαχια.

Συγκεκριμένα, δηλώνεται ότι ο εμφύλιος πόλεμος οδήγησε σε ακρότητες και συντάραξε όλο τον Ελληνισμό, καθώς επηρέασε άμεσα και αλυσιδωτά όλες τις πόλεις – κράτη της Ελλάδας. Παράλληλα, αναφέρεται ότι οι εμφύλιες διαμάχες προκάλεσαν αναρίθμητες συμφορές, βαρύτερες ή ελαφρύτερες. Επίσης, παρόλο που οι άνθρωποι σε καιρό ειρήνης είναι ήρεμοι και ευτυχούν, στην περίοδο του εμφύλιου πολέμου οδηγήθηκαν στην άσκηση βίας, έγιναν ευέξαπτοι και διέπραξαν παράφορες ενέργειες. Τέλος, ο εμφύλιος πόλεμος κατέστησε επινοητικούς τους ανθρώπους σε ύπουλα μέσα και εκδικητικές συμπεριφορές.

Στο πρωτότυπο κείμενο παρουσιάζονται **οι ακρότητες των ολιγαρχικών**, οι οποίοι, αμέσως μετά την ήττα τους από τους δημοκρατικούς, οπισθοχώρησαν στην πόλη. Η άμυνά τους δεν άντεξε, με συνέπεια να επικρατήσει στην παράταξή τους σύγχυση και πανικός, αποδιοργάνωση και διάλυση. Τότε κυριεύτηκαν από φόβο μήπως οι δημοκρατικοί με επίθεση καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνου και, κυρίως, τον ναύσταθμο, που ήταν το τελευταίο τους καταφύγιο, και δεν τους αφήσουν καμιά

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ελπίδα σωτηρίας. Για αυτό, όντας σε κατάσταση αλλοφροσύνης, πυρπόλησαν τα σπίτια και τις «συνοικίες» που έζωναν την αγορά, στην προσπάθειά τους να καθυστερήσουν τους αντιπάλους τους και να βρουν χρόνο να ανασυνταχθούν και να αμυνθούν.

Η πυρπόληση της αγοράς μαρτυρεί **την επινοητικότητα των ολιγαρχικών σε ύπουλα μέσα**, στα οποία κατέφυγαν από ένστικτο αυτοσυντήρησης και απόγνωση. Η ενέργεια αυτή των ολιγαρχικών ήταν εγωιστική, αφού για τη σωτηρία τους δεν υπολόγισαν τις περιουσίες των άλλων πολιτών. Ήταν ακόμα παράλογη και ανήκουστα εκδικητική, γιατί ολόκληρη η πόλη θα καταστρεφόταν, αν φυσούσε τη φωτιά άνεμος που θα ευνοούσε την εξάπλωσή της με κατεύθυνση προς την πόλη.

Η καταστροφή των εμπορευμάτων των εμπόρων αλλά και των σπιτιών τόσο των δημοκρατικών όσο και των ολιγαρχικών δείχνει ότι ο πόλεμος προκαλεί **μεγάλες και αμέτρητες συμφορές**.

Η στάση των γυναικών στη συγκεκριμένη εμπόλεμη σύγκρουση δηλώνει ξεκάθαρα πως ο πόλεμος **γίνεται δάσκαλος βίας και ερεθίζει τα πνεύματα**. Οι γυναίκες συνήθως θορυβούνται από τη βία, δεν υπομένουν εύκολα τους πολεμικούς κινδύνους και απέχουν από αυτούς. Η φύση τους είναι πιο γαλήνια και ειρηνική. Έχουν, δηλαδή, αμυντική αντοχή και όχι επιθετική αρμή. Στη φάση αυτή του πολέμου, όμως, επειδή κινδυνεύουν η πατρίδα και οι συγγενείς τους, δείχνουν τόλμη, που τις αλλοτριώνει και υπερβαίνει τη γυναικεία τους φύση.

B4. λοχαγός - *υπεξανήγετο,*
ουσία - *ἦ / ἦσαν,*
οχυρό - *προὔχων,*
γενετικός - *γίνεται / γενομένης / έπεγένετο,*
φθορά - *διαφθείρειεν / διαφθαρήναι,*
εμπρησμός - *έμπιπρᾶσι,*
περίβλημα - *βάλλουσαι,*
λήψη - *ξυνεπελάβοντο,*
απαλλοτρίωση - *άλλοτρίας,*
κόμιστρο - *διεκομίσθησαν.*

B5α. ισχύσει(ν), πλήθει(ν), γυνή, φλοξί(ν), νῆες.

B5β. έγένετο, ένίκησε(ν), βαλοῦσαι, υπομείνασαι, φεισάμενοι.

2019 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

B6α. διαλιπούσης: επιρρηματική χρονική μετοχή, που δηλώνει το προτερόχρονο, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα **γίνεται**. Το υποκείμενο της μετοχής είναι το ουσιαστικό **ήμερας** και η μετοχή είναι γενική απόλυτη.

τοῦ νεωρίου: αντικείμενο του ρήματος **κρατήσκειν**.

πολλά: ομοίπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο ουσιαστικό **χρήματα**.

τοῦ δήμου: υποκείμενο της μετοχής **κεκρατηκότος** (η μετοχή είναι απόλυτη).

τῶν ἐπικούρων: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός και συγκεκριμένα γενική διαιρετική στο επίθετο **πολλοί**.

B6β. Οι δευτερεύουσες προτάσεις που εντοπίζονται στο πρωτότυπο κείμενο είναι οι εξής:

μη αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθῶν: Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική πρόταση, που λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή **δείσαντες**.

(μη) σφᾶς διαφθείρειεν: Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική πρόταση, που λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή **δείσαντες**.

ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος: Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα **ἐμπιπᾶσι**.

ὥστε καὶ χρήματα πολλά ἐμπόρων κατεκαύθη: Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στη μετοχή **φείδομενοι**.

(ὥστε) ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρήναι: Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στη μετοχή **φείδομενοι**.

εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν: Δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της προϋπόθεσης στο ρήμα **ἐκινδύνευσε**.

B7. α - Λάθος, β - Σωστό, γ - Σωστό, δ - Λάθος, ε - Λάθος.